

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta e de 2 ori: Mercurul si Duminica, Poza, candu conceda ajutoriale. — Pretulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/2 3 fl. v. a. Trieri esteu 12 fl. v. a. pe unu anu 2 1/2 galbani mon. unastoria.

Anulu XXXV.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie 6 cr. Taca's timbrala a 30 cr. de facare po-blicare.

Nr. 97.

Braslovu 25 13 Decembre

1872.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Braslovu 24 Dec. 1872.

De unde nu e focu, nu e'a fumu. Se luamu actu, ca diurnale maghiare cam derandou regula, scriindu aspru pe circumspectii din fundulu regiu, citandu si provocanduse la nenumerate correspondintie publicate de sasi prin foile Vienei si ale Germaniei pline de tipete, ca maghiarii voiescu a atenta nationalitatea germanilor din statutul fundulu regiu si a' espune fertuniloru, ce li se recida din partea masei, si a'cesta toama prin reorganizarea municipieloru din fundulu regiu, cum voru ministeriulu si parlamentulu din Pest'a, care pericliteasa cu totulu existintia sasiloru purtatorulu de cultura in orientu. Diurnalele germane in luara si in aparare si a'cesta facu de diurnalele maghiare li descriu acum pe sasi ca auctori si aceluor correspondintie si tipete, dicundu, ca vren se faca si acum ca sub Bach si Schmerling, candu cu teori'a de perderea dreptariloru machina de aici la Vien'a in centrulu operatiuniloru de la germania. Apoi dupa cevra levitoru e' li ademenesa si adie, sperindulu, ca desnuinduse Transilvania cu restitirea dreptariloru politice nationali, si ei cu ungurii dimpreuna s'aru periclitia facia cu maioritatea romana, si li provoca, se ne eliberese de sub conducerea si consiliile birocratiloru, aderindu la principiul egalitatii de drepturi (pe chartia). „P. Lloyd" ride de sasi, ca porta frica de desnationalizare, candu ei se tienu atatu de superbi, incatu se numesca pe sene purtatori de cultura si civilizatiuni si Transilvaniei care presupunere infumurata, redama pe relatine cu germanii de catra apusu, nu o au justificatu, pentru ca, deca au facutu cetati, scol. — si li au facutu nu mai loru, si cultura a' intierca' e' arasi numai intre sene pene mai eri, deci deca se tienu atatu de preinaltati in cultura, se nu le fia frica de organizare pe principiulu predominantu. Era „Ellenor" nu pote mistni, ca fractiunea dep. sasi din dieta, a creditiosiloru, lealloru, patriotiloru sasi, in fantasi' loru civilizatori, in facti' bucuriei maghiariloru, candu se primi limb'a maghiara de limba exclusiva a reprezentantii capitalei Buda-Pesta, au aruncatu mensuri a de limita nationalu intre murmurulu dietei, care a primitu acestu actu, ca atentatu, pe candu reprezentantii nationalitatiloru nu s'au opusu a le turbura bucuri'a.

Dualistii maghiari mai au la mana der' cu acestu incu o dovada, ca nationalitate suntu mai amice maghiariloru decatu cameradii loru consuprematisti, ca-ce reprezentantii loru anumitu s'au intietesu, se nu contradiu, incatu pentru capitala, care si pene acum e cu totulu germanisatu, si in principiu exclusiunea altoru limbe taia in dreptulu legii de nationalitate din legea despre limba. — Deschidisoru maghiarii ochii si animele impetrite macaru in o'ra necesului!! — Sera pentientii' in fundu*. — Acum sasilu inceputa a lu in aparare alaturu cu sene si pe deakisti si pe ministeriulu ungurescu, aratandu cu degetulu la opozitiune si la nationali, ca acestu suntu vernii roditori in asteruntulu loru si toti omenii de bine a' ordinu se-si de' man'a, ca omeru la omeru cu coragiu si perseveranta neimpasimentata, neclinita,

se umiltesa opozitiunea. Facia cu astufelu de cameloneade si facia cu exclusivitatea oligarchica maghiara midioloculu celu mai securu si mai puternicu e superioritatea inteligentii, cultura' mai presusu de a loru, inaintea careia se voru topi ca' cear'a de facti' focului totu uneltrile dusmane. — Unde ne suntu inase fortiele si fontanele de lumini? Unde e garantu a'cesta pentru victori'a securu?! — In resolutiunea totoruru dela vladica pana la opinea, ca se ne sacrificamu si camasi' pentru medioluce de inaintea in cultura, ca-ce numai in semenu acesteia vomu invince cameloneii.

In districtulu Fagarasiului, veduvitu de scolii si institute mai inalte, ma si cu luminarea poporulu sateanu si imbunarea starii lui materiale prin cultura forte inderectu, strictu moralicescu? incatu din cei cu dreptu politicu de acolu multu se lasara a se corumpe cu bani chiaru de dusmanii numelu si ai intereseloru romanu, ca' cum ar' fi sub conducere strainsi si ca' cum n'ar' fi nici auditu de caus'a nationale, — demoralisatu prin corruptoriu strainu pana la prostiure? incatu beata' inteligentia romana fu adusa in neputentia de a-si salva onorea facia cu natuneza la alegeriei desacuma, s'a mai incinsu si o lupta susceptibile de a se desoperi reulu reoloru in tota golatatea s'a; unu pasu nobilu acestu, care presupune resolutiunea de a si vindeca reulu. Nu vorbele inse, ci actele si faptele de coruptiune marturisescu adederulu, deunde ne vomu margini la publicarea acestora, respingandu polemiele improprietate cu tens in persone onorabili si devotate binelui natiunii. Ne dore forte, ca inteligentia' n'a potutu se venese pana acum prin dovezile de bunavointia animele poporului asia, incatu se fia gata la consiliulu ei a sari in focu si apa la orea lupta de dreptu politicu nationale, cum vedemu, ca s'aru sasilu, maghiarii si secuni la vocea inteligentii loru. Se stodeamu a'cesta cestine catu de profundu, ca nu mane poimane se -si rechiame poporulu domni strainsi si in tote ofortiele, din caus'a indolentiei tractarii nostre cu elu, si a corruptiuniloru, cu cari se incorda ei strainii alu demoralisati, spre a ne isola poporulu de catra inteligentia. — Discursuri luminatorie prin sate din toti rami sciintieloru necesarie pentru cultura' poporulu; reunirele poteriloru lui la intrerprenderi filosofice spre a se ajuta imprumutatu la specule, industria, arendarii de mosie, munti, paduri si totu felulu de explotari, ce altafelul cadu in mane jidanesci, suntu midiolucele cele mai probate, cari pelunga o tractare scrupuloasa parintescu, ne voru aduce poporulu se ne si legene in sinulu seu cumulandane cu binecventari; — e' vitorulu ne si provoca la implinirea acestei missiuni cu tota abnegarea. —

Fagaraslu 21/22 1872. Observatiuni la corespondentia' de dte Fagaraslu 14 Decembre 1872 Nr. 95 „G. Taniei."

Pentru ca se nu fie on. publ. cetitoriu alu „G. Tne." sedusu prin impartasirile nefandate si chiaru relatiosu ale corespondentulu „W.", referitoru la alegerie de aici, -mi ieu voia in interesulu adeveralu a observa urmatoriele:

Deca cetitorii „G. T." nu ar' onoseo adeverala' stare de lucruri in districtulu Fagarasiului si in specialu nu ar' sci nimic'a, despre laptele ace-

stui municipiu inrepute in primaver'a anulu curente si purtate cu intregulu zelu nationalu e patriotice; usioru ar' putu fi sedusu prin tendentiosu impartasiri ale coresp. „W.", care cu o trasura de penna declara' mai pre intr'ega' inteligentia romana din acestu districtu de „mameloci", de compania vevetoria' „de actionari Geschaefterii"; numai 4 Herculi cu caractere fabriciane' se afla in totu districtulu Fagarasiului. Coresp. „W." firescu este unulu din aceli 4 „caractere fabriciane", ... capace a falsifica adeveralu si ataca persone in unu chipu catu se pote de indiscretu, ...

Pentru ca on. publ. cetitoriu se scia . . . laudatulu coresp. „W." este acum odatu ingajatu a aruncu cu limba in partea cea mai mare a inteligentii romane de aici, pre care voiescu a o suspiciunu facia de publiculu romanu si aduce in discordia intre sene. Caus'a nu e greu de gacitu. —

Din caterva pasage se va pute judeca valoarea intregulu pondetu. —

Despre comitetulu centralu constituitu dintre frontasii inteligentii romane de aici, decu coresp. intre altele: „Altii mameloci din crescutu pana in talpe intre cari „cu mirare si adv. Romanu s'a supus fora contradicorie si s'au apucatu de lucru". Coresp. „W." voiescu se dica, ca aru fi doritu, se veda, ca toti functionarii alesi de comisiunea municipalu in comitetulu centralu se fia depnu mandatulu, ca-ce — dice elu — prin acestu conscrierea alegatoriiloru nu se facia — prin urmare nici alegerea de deputati.

Functionarii pre care coresp. li onorifica cu predicatulu „de mameloci", suntu identici cu aceli bravi romani, cari cu ignorarea intereseloru personalu au inceputu si continuatu lupt'a conocuta pentru autonomia municipiulu si caus'a nationale romana cu ministriulu actualu Toth.

Dupa ce ministriulu Toth prin opozitiune cu totulu legale — fu silitu — spre a-si ajunge scopulu — a esi dintre marginele legii — prin urmare a se folosi de putere discretionaria, dispuse espressu in o ordinatiune catra capulu municipiulu: ca functionarii alesi de comisiunea municipale in calitate de membrii comitetulu centralu — deca nu se voru decide a primi mandatulu, se fia numai decatu demissionati din posturile loru si substituiti prin altii; totu prin substitutiune se fia inlocuiti si in comitetulu centralu.

Deca functionarii romani — intre cari si eu ca fiscalu — dimissionamu, urmare era, ca in lips'a altoru romani apti — locurile vacante trebuiesc se fia conferite, cele mai multe, deca nu tote, la peromani. Prin acestu in prima linia ni s'aru fi esilatu limba romana si dela oficiatulu, cum este deja esilata dela judecatori' regessau; Strainii lu' indata possessiune de intregulu districtu.

Scurtu, ca functionarii romani deca urma consiliulu coresp. „W.", nu numai ca nu folosiesc nici, ba periclitu caus'a nationale si se ruina cei mai multi si pre sene si familiile loru.

Opozitiunea pote fi filosofioria, inse numai pana candu e rationabila.

Unu altu neadveru tendentiosu si plenu de malitia e si acela: ca in conferentia' din 28 Noem. asi fi declaratu „se alegemu deputati, cari se int're in dieta' din Pest'a".

Se cere unu caracteru forte miserabile, pentru

că cineva se p^ota pl^uni publice în fa^{ci}a adev^{er}ului
asia dupa cum face c^oresp. „W“.

În conferin^{ti}a ament^uia n^o a fostu nice un
cuv^unt pentru intrarea în die^{ti}.

Conclusele, cari s^uau primitu cu majoritate de
9 c^otra 3 a fostu: „se aleg^um din romani pro-
bati, a caroru tieⁿta politica se fia depend^uta de
un^u congressu national^e ce saru tieⁿd. — Insem-
di^u acesta a intra în die^{ti}a pestana fora consensim^u-
mentulu nati^oni romane!“

În fine d-^ua d-le „W“ cu suferulu d-^uale!
ave^ui neursinarea a numi pre toti ac^osi, 9 pers^one,
intre cari: vicar. Alex. Micu, Ioan Codru Dro-
giasanu, Daniela de Gremoiu, Ioan Grama, Ilariu
Duplex, si alti^u de o „compania venet^oria“ si „ac-
tionari Geschaeferi“ numi si numai ca „suferulu
si stapanulu d^uo — nu suferu opiniu contraria si
alti romani semeni sie; d-^ua est^u destulu de orbu,
ca faci pe pasera g^uit^u „Matyas“ pentru a satis-
face urei personale si invidiei — de miticulu
pane!!

În fine rogu pre on. publ. romanu se bine-
voiesca a nu grabi cu judic^uta în caus^a aleg^urii,
ca-^uce to^uta ac^ocia, cari striga mai tare în die^{ti}
diariale romane inculp^udu; to^umai ac^ocia suntu
cans^a rusinei si a batjoc^urii venita asupra ac^ost^ui
districtu; lucrulu se va lumina în scurtu t^umpu,
si adeca pe^ostosi s^uau grabitu cu „ur^ula în turda“
credi^udu, ca voru seduce opiniu public^a si voru
scapa de ocar^a.

Aici în Fagaras^u s^uau scarbitu fiecare afora
de cei onorati „cu caractere fabriciane“ de scornit-
tur^u, cu care au impl^utu diariale romane.

Ve rogu D-^ule Redactore se dati locu acestoru
sire în apararea pers^onei mele si în interesulu la-
muriri lucrulu. —

Ioane Romanu
adv.

Deia die^{ti}a din Pest^a.

În sied. din 11 Dec. se continu^u de^ubaterea
asupra proj. de lege d. colonisti, care se de^ubatu
pana la § 14. Ac^ost^u § dupa o de^ubatere mai in-
delungata e^u se re^utrimitu la comisiu centr. spre
ale formula de noi dupa amendamentul lui Tisza
si Pacozlay. C^oprinsulu lui formulatu de comis.
centrale era asia:

§ 14. Colonistulu este îndetoratu, în t^umpu de
doi^u ani de dille a si-valid^a dreptulu seu de res-
cumpere, respective de cump^urare, datu prin §§
2. si 5. Ac^ost^u doi^u ani sunt a se numer^a de
die^{ti}a introducerei ac^ostei legi, deca pamentulu de
colonistulu cade sub decisiu^u § 2. Inse facia cu
motivele amintite din § 5, ac^ost^u doi^u ani sunt a
se numer^a de die^{ti}a, în care terminulu contractulu
colonistiloru a expirat^u. Deca colonistulu, în
ac^ost^u doi^u ani, nu redica nici un felu de ac^u-
satiune, atunzi dreptulu de rescumpere, respective
de cump^urare in^uci: si atunzi colonistulu este in-
dreptatulu numai a redica ac^usatiune pentru resti-
tuire summeloru de bani, sp^uesti pre edificari si
investitii^u, e^u proprietariulu de pamentu pentru
departarea colonistulu.*

Vom^u ved^u deca se va mai muia ori aspri.
Pana la § 21 se primira fora discussi^u: ac^osta
suna asia: § 21. „beserice, scole si pamenturile tie-
to^urie de ale, teritorie fostile spre gradine de
pomologia, strada, locuri publice, în catu ac^oste sunt
necesare pentru comunicatiune, si cimierie trecu,
fara nici o rescumpere, în posesiuniu comunei,
respective în a ac^oei comunitati, în a carei pos-
sesiuniu se afa.“

În 12 se prim^u proiectulu în caus^a imprumutulu
de 54 mil. e^u în 13 Dec. Dep. Petru Nemesiu,
vino a vorbi de ce uitase eri

Petru Nemesiu d^u cuv^untulu si die^u, ca în t^u-
mpu de^ubat^urii proiectulu de lege despre colonisti
i-au venit^u la cunos^uti^uta nise impregiurari, cari
dupa parerea sa si a celoru de una parere cu d^ua
ceru neevitabilu modificarea paragrafulu 25 al^u

proiectulu de lege men^utinatu. Dec^u oratorele se
grabese a rog^u camer^a, ca modificatiune d^uale se
o transmittu la comisiu^u centrale spre a o folesi
si av^u în vedere cu ocaziu^u noi formulari a
paragrafulu din cestiune.

Presid^untele si deputatul Huszar observa, ca
nefindu obiectulu ac^osta-a la ordina dille, este cu
nepot^untia a se present^u unu asemenea emendamentu
si a se transmittu la comisiu^u centrale. D-^ulu
Nemesiu pote present^u in^use emendamentulu atunzi,
cand^u se va pertract^u raportulu comisiu^uni. — Ast-
felu d-^ulu Nemesiu si-retrage emendamentulu.

Respon^usiu la articulu „afaceri scolastice“.

(Urmare.)

Cerculari catra toti invetiatori^u dila
scolele centrale.

Între factori, dela cari depend^u prosperarea
unei scole, invetiatoriulu ocupa fora indioila loculu
celu de aut^unt. Fia care scola e asia, precum e
invetiatoriulu ei, o fotografia fidel^a a spiritulu seu.
Invetiatoriulu pote dice cu totu dreptulu: „Scol^a
sunt io“. Invetiatoriulu bunu, conscientiosu, ne-
obositu, intru implinirea datoriiloru sale, în factulu
ce se recere la o chiamare pre catu de mar^u-
tia, pre statu de g^uisn^uu, unu atare invetiatoriu
nu numai va expl^uata t^ute impregiuriele favor^u-
ri^ule intru folosulu institutulu de cultura, la care e
denumitu, ci ince^u va sci paralisi^u în totu modulu
chiaru si infunditule ostile, si se va incerca ale da
o directiune spre bine; din contra în man^a inveti-
atoriulu lasiu, neapastoritu si neconscientiosu chiaru
si infunditule binefac^uto^urie se intorcu în contrariulu
loru. Vai de scol^a cu unu atare invetiatoriu! Ea
produce disgustu în poporu facia cu institutule de
cultura în genere, si apoi „retaci^ure din urma e
mai rea, de catu cea de aut^unt“.

La ac^oste reflectiuni ne îndemna experientle
triste, ce le facuram dille ac^oste cu ocaziu^u de
vizit^uri unei scole de ale n^ostre. Desi e^u e^u 27,
dupa am^und^untulu, invetiatoriulu diriginte si cu celu
de clas^a a do^ua ince^u nu se afaa la postulu lor^u,
si petreocu în chilla celui de aut^unt; e^u invetiacei
si fac^ucu petreocu în clase, imping^udu^u si sar-
ind^uu preste bancu. În clasele element^ure, ce e
dreptu, se afa invetiatoriulu în scola, inse e^u sie^u
la m^usa fora nici o ocupatiune, des^u planulu de
prelegeri prescriu pentru o^ura ac^oste scrisulu si
c^ustulu, obiecte, ce în clas^a elementaria mai multu
decatu ori în care alt^u reclama t^ute activitatele
invetiatoriulu. Clasele erau nematurate si în t^ute
partile pline de cubere, cea ce e a se imputa cu
statu mai tare, ca-^uci fiecare clas^a e^u frec^untata
de fetit^uce, cari — deca nu e^u altu a^utoriu
spre scoopulu ac^osta *) — se potu pune pre
rondu cate doze a curati si colbu^u în t^uta dia^u
clas^a lor^u, de^und^udu-se astafelu de timpuriu
în lucruri, ce cadu în sfer^a a fitoriiloru economice.
Tre^u f^unce de mestec^unu, un^u pre m^usa inveti-
atoriulu, dose pre v^utr^u capturiiloru ne adusera îndata
aminte de dia^u pedagogica, ca: „cu catu intr^u scol^a se
pedescesu mai multu, cu statu scol^a ac^oste e^u mai
rea, invetiatoriulu mai lipsitu de autoritate re-
c^utrata“. Tablitiele scolariiloru mare parte nelinate,
si scolari^u le curat^uu cu scupisu si cu man^eca
caputulu seu a camesiei, în locu ca a fiace ta-
blitila se se afe spre ac^ostu scopu o bucatu de
spongia seu ince^u de carpa umeda. Silurile numi
bucati, si preste t^ute neascutite. Cum ca sub im-
pregiur^ule ac^ostei scrisore nu pot^u fi decatu forte
rele, jace pre facia; de alintate si tabile scol^u
erau necurat^ute si nelinate, e^u invetiatori^u scriau
(pe tabla) reu, negreutulu si strambu, în man^a
principiulu didacticu: „Totu ce face si arata inveti-
atoriulu invetiaceiloru sei, se fia catu se pote de
perfectu si frumos!“ (A se ved^u „Scripturili^u“
de Petri). Scolari^u erau mai toti cu pieptu golu,
nepalati, nepietenati, copilele t^ute „imbrodiate“,
bagu s^oma ce se-si ac^undia necurat^untia si lenea.
Si totu^u curati^untia e o virtute, ale inaint^uta si
sanetate, si recom^unda si la lume, prin urmare
scol^a e^u datori^untia a o practica cu totu de^und^u-
du. Ce prospectu placutu infaci^uto^uscu o scol^a cu
invetiacei spalati, piepenati si curat^uti — si din
contra! Si apoi curati^untia trupesca indetuzata
si asupra curati^untii sufletesc. — Mai departe scolari^u
respon^uda si vorbie nelu^utrebati, candu si cum
le placea; la respon^usiu nu stetea în loc, ci se im-

l^uroca în t^ute laturile, privia la pamentu, bagu
degetele în gura seuu în nasu, vorbie inco^uti si nu
lu^ul^u intreb^uroa în respon^usiu. Invetiatori^u vorbie cu
scolari^u prea tare, anu pot^u dice, ca chiaru s^ubera
cu ei, la respon^usiu protoca cu „m^u“ si aratandu
cu man^a, ca candu scolari^u nu aru av^u nume, si
ince^u do^ua, si ca candu nu i-aru cunosce pre nume.
Cu frecventarea scol^u lucrulu st^u reu, cu alatu mai
reu, cu catu nu si se pot^u spune, cati scolari suntu
oblegati a corcota ac^osta scola, des^u astadi scriemu
22 Noemb^ure, prin urmare neci nu ne poturam
forma o idea despre cei ce nu se folosesc de be-
neficiulu instructiunii publice. În clas^a superio^ura
(a 3-a) ne spuse invetiatoriulu diriginte, ca progre-
sa cu scolari^u ince^u de orace are si introduce în
c^ustulu mechanicu. Aici avem^u de a observ^u,
ca toti pedagogi de reume pretinda, ca — sub
impregiurii normale — în cursu de unu anu sco-
lari^u se invetie a scrie si a celi bine, cea ce va
se dica: se fia trecuti preste greutatele c^ustulu
mechanic. Acum deca la o scol^a cu 3 invetiatori,
si ince^u la un^u, carea nu existe numai de ieri —
de altalt^uri, invetiacei clasei superio^ure au lipsa a
mai fi deprinsi în c^ustulu mechanicu, trebne se
maturisima, ca ac^osta scola se afa în stari cu to-
tulu abnormal^e, si patroni scol^u s^uar^u pot^u prea
usoru intreb^u: pentru ce se mai faa sp^uce cu
platarea a trei invetiatori! Preste t^ute, scolari^u ac^o-
st^ule erau spiritualmente forte pucinu dezvoltate,
respon^usiore lor^u necomplete, nechare, neprecise,
de unde urmeza, ca instructiunile lor^u a fostu pana
acum^u nemetodice, nerationala, — mechanicu, scurta:
scol^a din cestiune infaci^uto^uscu intru t^ute icona unei
scole afatori^ure în decadenti^u totala. — Se nu se
dica, ca cele amintite mai susu aru fi^ure lucruri ba-
gatele, în cestiune educatiunii totu momentala e
de insemn^unta necalculabila.

Ne implinim^u deci o trista datori^unta, candu
venim^u spre a aduce cele de susu la cunos^uti^unta
totoruru invetiatoriiloru nostri granitieresci. Ne
place a cred^u, ca scol^a amintita face o exceptiune
intre scolele n^ostre centrale. Deca totu^u s^uar^u mai
afa scole cu atari defecte regretabile, atunzi re-
gram^u, ba conjuram^u pe invetiatori^u respectivi a face
t^ute, ce le sta în potentia, pentru ca scaderile se
dispara cu desoversire în celu mai scurtu t^umpu.
Santemu chiamati de incredere „Representantii
generale“, a radica scolele granitieresci la celu mai
inaltu grad^u posibilu de inoforie si perfectiune;
avem^u si vor^u si ambitiune, a lucr^u din t^ute po-
tertile, ca idealulu ac^ost^uu corpu representativu se deriva
realitate. Spre ac^osta^u avem^u in^use lipsa neap^urat
de concursulu celui mai polinte factoru în afaceri
de ale educatiunii, de concursulu invetiatoriiloru in-
sisi. Invetiatoriulu e precum^u aminturam de^ua,
subletulu, e sarea scol^u; „deca se va strica sarea
cu ce vomu sara“. Inse departe se fia de la noi,
a presupune reatate, unde e numai neapertinta,
necunosceru midioloculu ducatorulu la scopu. To^umai
pentru ac^osta av^usim^u pre toti invetiatori^u normi,
a se adresa în ori ce privinta, în ori ce casu
dubiu cu t^ute incredere catra noi, si nu vomu
lipsi, intru catu ne voru ajunge poterile, a le veni
în^utrajutoriu, fia cu v^uratulu, fia cu faptu. Numai
asia, lucrandu cu totii în unire si contielegere, ocu-
pandu-ne purure de datori^untele chiamate nostre,
lap^undu vanitatile deserte si familiarisand^une cu
metodulu scol^u no^u, numai asia, dar asia de si-
guru vomu reesi a face din scolele nostre cea ce
se astepta cu totu dreptulu — scole de modulu în
adeveratulu intielesulu au c^uventulu.*

Ac^osta e cercularulu comitetulu catra cel 34
de invetiatori dela 15 scole granitieresci, carele,
pre cumu se vede a conturbatu forte multu comi-
datate b^ubeloru incubate în ruinele scol^u din Or-
latu, le-a facutu a se îngroz^u si a s^ubera. Papiu
inse nu se pot^u în destulu mir^u cu „ratuina se
ce sanatos“ de temeritate unni indioili, carele
se-si „aroge dreptulu judiciar^u, ca d^utr^uo singura
ochire se condampne pre altulu si se-i enuncie
sentint^ula mortala, fara observarea legi judicari^u,
adeca fara a-lu fi intreb^utu mai aut^untu pre elu; a
ce respon^usiu, ca precum^u unu omu si numai cu cele
cinci sentiri, miergu mai departe si die^u, precum^u
iosusi Papiu, intrandu în curtea unu economu si
viendu în t^ute laturile despiciat^ure de lemne, snopi
calcati în pietore, gra^u aruncatu nu sci^u de candu
la pamentu si crescuta e^ura prin ca, carulu cu ju-
gurete, funile etc. în ploa, boii în fenu pans
în panteo etc. etc. are totu dreptulu a suci din capu
si a dice: „Aici nu e lucru bunu, econom^u a ac^u-
tu nu pote prospera“, chiaru asia se pote judec^u
si starea unu scol^u din o sengura „ochire“. De al-
mintrea lasu se judeca barbati^u chiamati, de am
avutu seu nu dreptulu, pe bas^a defectelor^u arlate

* Scol^u din Orlatu are s^uerbitoriulu si propriu.

In circularul, a dice ce am spus despre o școlă, precum e cea din Orlatu și pe carea însuși Papu o numesc „normală”, adică școlă-modelu. Cum ca dorere! nu m'am înslat în judecătoria mea, dorăscu experiența facută mai târziu, și adică: Inventariul din clasă prima și-a amestit și mal-trătat școlarii, în etate de 6-7 ani, unu semestru întregu cu gramatică, istorie, istoria naturală, geografică, fizică. Inventariul din clasă a doua până la esamenul de ierua nu a tratat cu școlarii școlii și istoria naturală nici unu individuu (animalu, plantă sau mineralu) și unu semestru întregu l-a îmbetat cu diviziunea productelor naturale; la cetile nici o bucată nu s'a tratat cu privire la cuprinsu; gramatica s'a învâtat buna minte cum se învâta în timpurile cele „bune” catismulu, adică din cartea de rostu foru nici o aplicare la bucatile de legendariu; de computu în capu nici vorba. Un'a seau alt'a: seau ca „directoriul” Papu a știut de aceste, seau ca nu a știut nimic; în ambele cazuri și-a făcut de seue sentințiu: în cătu pentru clasă s'a, ajunge pentru preceptorul de lucru malarisirea sa proprie, ca la 21 Novembre tractă cu școlarii școlii cetulu mecanicu și tristă a experientia, ca școlarii se nu se primescu, nu se potu primi în primă clasă gimnastică, ca și cari se primira mai înainte pe bna's testimoniilor esolente, nu se potura țienē și cadiera, chiar și în gimnastu catolicu de aici, carele precum se școlu nu face pretențiuni exagerate, pe când școlarii dela celelate școlē grantiaresci de categoriă celei din Orlatu, ba chiar și dela cu unu inventariu (Hatigiu, Racovița Ohaba etc.) nunmai se primescu, daru se și țienē, și încă bine. Potem șerri în casu de lipsa cu nume.

Acastă școlă Orlatului după interiorul ei; se o primiu înse nițelie și pre dinafora, ca-că la o școlă, care are se fia nunmai institutu de învățamintu, ci și de crescere, totulu e de importantă, nemicu bagatelă. La esamenulu de vēră repetițiu; și esamenulu de vēră burniēntē în curtea școlii ajunse în giuru la o desvoltare, încetu ar fi potutu dă adapostu tuturor lipșilor de pe hotarul Orlatului, pe candu pomeni'a ar fi escațitu risulu privitorului, deca nu șiar fi adusă îndată amintē, ca ea se țienē de o școlă „normală”. La ferestrele dela clasă la Papu unu bieta fragariu seau dudu asomene se afi' într'u slare că vai de elu, necuratu, neretezatu, în ramurele de susu pana diosu, desbinate, rupte, fociale etc. Amblatoriile grețioșe; prin curte în tote laturile lemne, gunoia, bucati de caramidi, țiegle, scanduri, etc. Iatrinē din culiu'a „directorală” cu tote ingredientele loru — și faceau sarjia din ambitu susu în curte diosu chiar sub o ferestra dela clasă la Papu langa fragariulu amintitu. De pre palanculu școlēi cadușe în gra duna done scanduri acoperitorie și nu s'ar fi curșu pentru punerea loru erasi la locu decutu patru culți și barduța în cele doue mani ale directoriului seau ale șierbitorului seau, pentru care Papu prima din fondulu de provenența pe anu 63 fl. v. a., în zadar, scandurile remase cadutu Ddiu șole de candu, ca și candu am datu în de ele, crescuse er'ba pe denselu. Totu acesta ingrijire o întimpamău și în școlē: ochiurile ferestreloru trebuira înouite întru unu anu de doua ori, pentru ca se înscarinase ventulu spre a le închide; puberea pe ferestri grosă; mapele și iconele intilnitu diu'a și nopțea, loru's și ver'a, pūreasa animate de parietii claselor, espuse umediei și cobului. Cuptoriile necurate inca dora de sub granitii, încetu se vedeu șiroiale de smola cursa pe ele în diosu. Și deca pre langa tote aceste s'ar mai cere o dorēdă despre decadintă școlēi din Orlatu din cercarea școlēi, m'asi provocă la însuși raportulu „directoriul” Papu dela 25 Iuliu 1871, publicatu în Nr. 58 ala „Gazetelē” asupra carui voi reveni și mai la valē, în care Papu se subscrie „directoriul și inventariu primariu” și în care după multu fanfanaru de grețioșe scrie cu privire la frequentarea școlēi din conventu în conventu următorile: „Instructiunea se preda în 4 clase cu 3 departamēntu de 4 inventarii ordinari și 1 catechetu, (auditi: 4 clase cu 3 departamēntu și 4 inventarii ordinari, adică ai dice cu 2 bani în 3 pangii). Contingentulu pruniloru de ambele seese, detoria a frequentu școlēi estu anu în sensulu legel, a fostu 207 din cari sau înmatriculatu la începutulu anu școlēstec 72, și esaminatu cu finea anulu 40”, adică în 4 clase cu 3 inventarii anu fostu cu totulu 40, și patru diicii de școlari de ambe seese. Și pe atancu nu-lu contorbă comitetulu grantiarescu în activitatea sa directorală. Cumă vină la cercetarea cea rea a școlēi din Orlatu o porta însuși Papu, se va vede mai la valē. Și elu totuși mai are cu-

tedianță, că se nu dica mai multu, a se espectoră contra Comitetulu, pentru ca acesta a relusu numerulu inventariilor la școlā din Orlatu dela 4 la 3 cumu a făcutu și la alte școlē grantiaresci, cari aveau pana atunci cate 4 inventarii! Inca unu semnu caracteristicu. În totm'a aceluiași anu, adică în totm'a cu vizitā „casarmēscă”, va se dice îndată după ce Comitetulu — și începutu activitatea sa, numerulu școlariilor ambiloru școlē în Orlatu eră: în clasă primă 89, în adonă 25, în a treia 14, cu totulu 128. Se nu credia onorati cetitori, ca aratandu acestu crescamēntu considerabilu, voi se face reclama pentru Comitetulu, nu, Comitetulu n'are lipsa de reclamu, elu lucra de iubire curată catra poporatinne grantiaresci și vrea se împiedice, că fondulu se nu se pape de giabu; voi ce cifrele de sus se iustreza nunai o sentințiu pedagogicā, caren dice: „La o școlă cu clase 2, departamēntu fia care clasă seau departamēntu trebeu se alba de regula 1/3 din numerulu totulu alu școlariilor. De ca frequentarea e rea, școlā inferiora pote avē și pana la 2/3; unde înse numerulu ajunse la 1/2 școlu sta fortu reu.” Și în Orlatu?

Ast'a e, onorati cetitori, școlā din Orlatu, despre carea dice Papu, ca a organizat-o și întomitu-o după planulu școlorulu normali (cate) din Blasiu, sub intieptă a conducere a guvernamentulu profesionalu, carele formēd o piramidă, în verfulu careia stă consiliulu supremu școlēstec archidieceșcu, er la pietorele el Papu, directoru și inventariu primariu; și acosta e școlā, „reputatiunea carea prin șcrierile directorulu școlē trecu pana preste Carpați! Nu cunosc, „școlē normale” din Blasiu, și asia șau se judece profesorii acoloru și consiliulu supremu școlēstec archidieceșcu, deca după fi-delele note espuse mai susu fiica din Orlatu e după chipulu și asemenare mamei din Blasiu, seue nunai o caricatură urita a acesteia; și repetițiu înse de nou și cu consinția curatā și deplinu linisita, ca școlā din Orlatu se ada după parerea miea în decadintia totala.

(Va urmă.)

Societatea academica romana

VI.

Delegatiunea aduce la cunoscințiu publiculu și a barbarilor speciali, ca secțiunea de șcintii naturali a societății academice a deschisu următorile concursuri:

I. a) 600 lei noii, premia pentru cea mai buna studiare și descriere a regiunii agricole a unui judecu din Romania;

b) 600 lei noii, pentru flora unu judecu, care se cuprinde munti, coline și campu.

II. Elaborate se voru tramite societății academice, pe la 15 Iuliu 1873, cu regula pazita la concursuri, la secțiunea filologica, catu pentru forma esterna a manuscriptorulu și numelu autorilor.

VII.

Delegatiunea aduce la cunoscințiu barbarilor speciali și a publiculu romanu, ca secțiunea istorica a deschisu concursuri asupra țesei:

„Istoria petrecerii Romaniloru în Dacia lui Traianu, de la Aurelianus, pana la 1300.”

Condițiunile concursulu voru fi:

1. Marimea lucrării 10—13 cōle tipariti, garmond 8”.

2. Termenulu presintării manuscriptorulu la concursu, 15 Iuliu, 1875.

3. Regulele presintării la concursu cele obicnute, la secțiunea filologica.

4. Premialu ce se va acorda opului celui mai bunu va fi de 3,000 lei noii.

VIII.

Domni cōcurinti, carlu tramisu societății manuscripțelē traduse din autori latini și greci, suntu incințiatii ca potu, prin persoane straine cari voru se indica unele din semnele esterne ale manuscripțelē, se reclame acele manuscripțelē în termen de doue luni, la d-nu secretariu alu societății academice V. A. Urechia, strada Astronomu, No. 3.

Presedintu, N. Kretiușescu.

Secretariu, V. A. Urechia.

SOCIETATEA „TRANSILVANIA”.

Banii intrati în casă societății în timpulu de la 10 Septembrie pene la 19, Novembre, 1872.

De la d-nii: L. Opranu, Craiova, lei 587, bani 50, colonelu Neca, București, l. 40, Paulu Moldoveanu, 10; V. I. Soescu, 10; d-na Maria Soescu, 10; G. Givălcu, 10; V. Tomescu, 10; le-

romonachu Genadie Popescu, 10; Antonu Preda, 10; Ion Borosiu, 10; G. Moșoiu, 10; G. Angeles, 10; Dimitrie Aleșiu, 10; Ionu Oresu, 10; Păunu Popescu, 20; D. G. Ivanovici, 10; D. Siscu, 10; Ionu Aleșiu, 10; Ionu Procopiu, 10; Teodora Veisa 10; Nicolae Manolescu, 10.

D. L. Petricu, colecta fără școlii și persoana de la cine a primitu, lei 12, bani 50.

Beneficiu de 7 la suta provenitulu din cumparare a doue obligatiuni, doue obligatiuni domeniile, lei 140. (Estrasu din condicele societății de comptabile.)

În camera națională după ce se ignora legea care prescrie ca, de la 1 Septembrie linia nu va fi terminata conformu Art. 2, concesiionari voru fi desposedati și acționarii despăgubiti, pasii guvernulu facuti ca societate drumulu de feru, ca le a primitu căile cladiate fora a fi fostu deplinu, terminate, ma cu multe scaderi espuse criticele generale chiaru și în camera, totusi se primira de bani prin majoritatea de acumu. Viitorulu va fi dreptu judecatoriu între opozițione și majoritate — deca sau aprobatu manșoriile și traficele, ori s'a făcutu bine țieru.

În șied. din 8/20 Dec. se primi proiectulu pentru îmbunătățirea și regularea soldii și a accesoriilor diferitelor grade în armata. După multe propuneri se primi definitivu proiectulu guvernulu după care are următorile solide lunare:

Generalele de diviziune 1200 solda, 200 accesorii; generalele de brigada 1000 și 150; colonelulu 800 și 100; locotenintelecolonelu 600 și 80; maiorulu 400 și 70; capitanulu 260 și 50; locotenintele 180 și 50; sublocotenintele 160 și 30.

Partea II. din Art. II. despre trupa, se primesc că „n proiectulu guvernulu, după 6-7 ani esplicarii și asia mai încolo.

In Franța! Iupte între monarchisti și republicani, care se parie a fi decisa, a începutu a fi er' agitatori. Nenumerate petitiuni încersera la adunare pentru defacerea ei și realizarea alteia. Adunarea înse decide asupra loru, ca remane pe lungu pactulu dela Bordeaux și primi ordine de di simpla, sustinuta de guvernul în favōrea niriiri adunari cu guvernulu cu 490 în contra la 201 voturi, ordinanduse adsișiera discursulu min. Dufaure, care facuse propunerea, prin tōte comunele Francie. Thiers va avē succēsu a consolida republicā conservativa, fiindocia e ajutata atatu de stang'a catu și de lamandarea monarchistilor. **Conservativii** înse și oligarhii nu seiu decutu a — și ascura interesele loru castice, apoi ascurati se voru multimi chiaru și cu republicā conservativa; altufelur voru provoca acheronta, voru reclama monarchismulu oligarhicu, care e parol'a între toti aristocratii Europii și inca, deca s'ar potē, pe baze infalibilimittii loru, că se n'alba temere de comuna și de poporu, pe carele ferescu în adinsu și la șcutescu, umbrescu pe supra manta dela orce luminaire, numai că se le pot'a er' deveni jocaria grantiositatilor loru seiu ce tempu sclavi vointii loru și în fine eră-si obagi injugati și legati de arbitriul loru . . .

Hei! misere poporu! Oligarhii se oglindeza în istoria, care ne invatā, ca poporele că și individele neculte și ignorante an fostu totodēna mince, pil'a și machin'a celoru mai culti și mai sieteti; ei școlu bine, ca subtragundu poporulu staeauu ocașione și midulocele de cultura și luminaire, în fine și imbia estia singuri gutulu seiu gramadii la jelu vointii poterilorulu domni conservatori, cari deși la numeru mai pociel, der' su grasi și învâtriti prin donatiuni facute de regi și principi, cari pe totu loculu daruiea în școlii trecutii și pamentu și omēni că sclavi șer vilitii la cutari cavaleri, ce li nu înlesnitu cate o venetoria de capriote șue surfoșe șue glasutiore. Democratii suntu inse petindini prosti și nebuni de buni, amani de umani și li vedeu cu crucea în șinu și în politica, crednū că copli și nu intiepteli că șierpii, pana candu se aflara la potere; der' conservativii și oligarhii li anu datu de capu petundenne în Europ'a, chiaru și în liber'a Franca acuma, ca-ce ei țienura și țienē că o natine solidarita toti din tōte statele la oalta, sacrificandtu totu, pentru cants'a comuna, aparendu o prin organe de publicitate sustinute și materializate și prin feturiile ingineriilor și genitorulu loru, precandu democratii despera și de poterea leului, ca mai potē dicta la vulpe, pisice și vampiri. . . Cine vre vitoriu nu despera neci odata de cauza sa, ci misca tōtă pētra spre o ulupa. —

Ideea națională și modern'a apostasia.

„La Confederatiune Latina” publica unu arti-

cu de fundu sub titulu indicatu, din care punemu sub ochii lectorilor nostri urmatoarele:

„Cu libertatea Romei fu mentinuta unu traditiunala focu sacru ala Dieesi Vest'a. Longobardii voira pentru folosul loro unitatea Italiei, cum voi Mahometu II. spre binele tarilor unitatei Asiei. Fu una fericire pentru noi, ca longobardii — acesti vechi enemi — nu unificara Italia'. A voita s'o unifice ambi-tiosu june Ladislau de Neapoli, nepotulu lui Carolu de Angiu; acetia ambitiune o aru si Cesare Borgia. Acosta a incearcu o modernulu gigante, Napoleon I. si Muratu, unu bravu soldatu si omu de mare anima prin urmare conceputa unificatiuni italiene este vechiu ca si Italia'. O unificara gogiiu pamentalu romanu o tinea unta gotii, voira a o uni longobardii, Ladislau de Neapoli si Muratu. Unitatea Italiei pentru noi este conditiunea sine qua non a conceptului nationalu, dar nu e conceptulu nationalu. Conceptulu nationalu pentru Italia' este imperiulu latinu, cu centrulu in Roma. Napoleon I. invingutoriu in o suta de batalie contra modernulu barbari intielesse bine, ca fara Roma' nu e imperiu latinu. Din Parisu declara Roma' a doua cetate imperiale, si deca nu a numitu-o leguanulu imperiului, cans'a fi ca se nu rateme vanitatea parisienu-loru. Napoleon III. intielesse mai bine decau marele-sau unchiu inaltimea ideei latine. In Roma' el lu campera palatiulu Cesarilor, unde voies se se incorone imperator ala romanilor, si din acestu engetu latinu si romanu nascu opoziunea ce nu fece candu voiramu se intramu in Roma'. Cavour, marele omu, nima luma cu cuteditoria-i politica latina.

Elu arunca manesi'a nentitului, elu inaugura in Europ'a delimitarea rasseloru, elu nimici domni'a nentiecia in Italia' si afara, si merse se cerce rassa' pana in fundulu Danarei, intre romanu, anticii legionarii al Romei, si acolo puse un consulu, carele devotatu santulu nune latinu si-casciga simpatieles intregulu populu romanu, care adi plange departarea sa. Marele omu fu stinsu inainte de timpu si victoriele nentiesci au reinnoita predominiliu germanu; lui Metternich urma Bismark; lui Franciscu Iosifu, imperatorele Galleimu; German'ia e domni'a luma; Armenia si Lateru nooi diei se suira pe altarele Europei.

Cu Roma' ocupata de italieni suntemu la ocupatiunea materiale a Romei. Roma morale e im-mormentata. Ea accepta reinviarea sa: accepta pe noulu Cavour, ca se o rechiamo la vietu. Astadi ea e supusa lui Sella, ministru cu mare minte, dar' se-racu de anima, ministru nentiescu. Amu voi ca Sella se so convertesca; pentru ca se pota servi conceptulu nationalu nu ajunge mintea, ci trebuie o anima educata nu in Bavaria', ci in marile traditiuni alle patriei, in Roma' si in Italia'.

Bibliografia.

A esitu de supu presa si se afla de vendiare la libreriele Sococu et Comp. si A. Paper Gramatica romana elaborata de d-lu Stefanu Neagoe, profesore la liceulu din Barladu, admisa pentru usulu scoleloru. Pretiulu 1 leu 20 bani.

A esitu de supu presa si se afla de vendiare brosiura d-lui dr. Barbu Constantinescu, intitulata „Confesiunea ortodoxa a credintiei bisericii catolice si apostoliche a resaritalui.“

A esitu de supu tiparu constitutia Cursului elementaru de istoria naturala, de D. Ananescu. Tom. II. — Zoologie, partea I. Anatomia si Physiologie, cu gravuri intercalate in textu si note explicative pentru clasele superioare din licee si seminarie. Se gasesco d'una camu data la autore, strada Lateranu, No. 7. Pretiu 4 lei 50 bani.

Variatati.

Fagarasiu in 22/12 1872.

Provocare.

De grece presedintele clubulu nationalu din Fagarasiu dupa cum am intieles posedu mai multa documente de coruptiune referitoare la alegerile electorale, dreptu aceea este rogatu in interesulu dreptatii, a le da publicitatii. —

Mai multi alegatori.

Szende Bela, fostu maioru de honvedu si acum dep. distale alu Lugosialu, e denumitu ministru de apararea tierii, min. la militia (honvedu) care afacere o portu pana acumu min. presied. Ce fericire pentru Lugosianu, pote ca voru capata celu puciuu o scola de honvedu, deca de altele nationali n'au parte. —

Camer'a rotase imprumutulu, cu care ocaziune min. de finantia Kerkapoly marturisii, ca in 1870 a ramasu 22 mil. in 1871, 22 mil. in 1871, 27 mil. deficitu de acoperitu, si „ung. Lloyd“ computa, ca in 1873 se afla deficitu de acoperitu 67.240.726 fl. mai multu cu 5 mil. decum preliminulu ministralu, trista stare a finantieloru, precandu in Cisaltiana se lauda min., ca pre an. 1874 va trece unu plusu de 3 1/2 mil. din superplusulu an. 1873. Ministeriulu Senyey, se dice, ca e pe drumu, si are a indrepta anarchicele economii, — deca are de unde, ca-ce la domni'i mari si tiengaii se ingrasia din economiile ce le lasa pe man'a loro, firesce, ca altufeliu cine va joa pe marele si pe comodulu semisuveranu. —

Nr. 1638.

3-3

Concursu.

Spre ocuparea postulu:

1. de notariu cercuale in Notariatul Ilvamare, la care apartinu comunitatile Ilvamare, Cosia si Magura cu salariu anuale de 500 fl. v. a. si cu resiedintia in Ilvamare.

2. de notariu cercuale in notariatul Siantiu, la care apartinu comunile Siantia si Carlibava (Ludwigs-Dorf) cu salariu anuale de 400 fl. apoi cu resiedintia si cartiru liberu in Siantiu.

3. de notariu comunale ala comunei opidane Rodna vechia cu salariu anuale de 400 fl. v. a. si cartiru liberu in Rodna vechia.

4. de notariu comunale ala comunei Maieru cu salariu anuale de 400 fl. v. a. si cartiru liberu in comun'a Maieru.

Se scrie prin acesta concursu pana la 6 Ianuaru 1873.

Doritorii de a ocupa veru care din acestea statiuni au asi inainta la subscrisulu supliciele timbrate si prevedute cu atestatele prescrie de calificatiunea pana la terminulu desftu.

Aceia, cari nu voru posede calificatiunea prescria in § 75 Art. de lege XVIII ex. 1871 si in § 26 al statutulu generale pentru organizarea comuneloru din districtulu Nasaudulu, potu fi alesi numai provisoriu.

Rodna vechia in 6 Decembre 1872.

Dela Judele Cerculu.

Joane Jesipu,
Judele Cercuale.

Nr. 2304-1872.

3-3

Publicatiune.

In Comitatu Turdei Cerculu Trascaului suntu urmatoarele 6 notariate cercuale prin Concursu a se implire adeca: 1 Cerculu Trascaului, de care se tiene orastulu Trascau, comunele Busu si Vidolmu, 2. Trascau est. Giorgiu, Valea si Bedeleu. 3. Lupsia si Siasavinca. 4. Selciu'a de jos si Selciu'a de sus. 5. Posiag'a de jos, Posiag'a de sus si Lunca'; si a 6. Muresiu Decsa, Ciucudiu de jos si Ciucudiu de sus.

Cu acestes posturi de Notariate Cercuale suntu impreunate: o leafa anuala de 400 fl. v. a. precum si cartiru liberu.

Concurentii in tienora Art. de lege XVIIIL din anul 1871 si a ordinatiunei inaltulu Ministeriu de interne de ditu. 25 Septembrie 1872 Nr. 29626 au de asi indrepta supliciele loro instruate pana in 20 Ianuaru 1873 la acestu Indeciu procesuale.

Susu amintitele Notariate Cercuale incepuu din 1-a Ianru 1873 prin alegerea membriloru Comitoteloru Comnele din acelaasi Notariatu se voru impli.

Dela Judele procesuale alu Cerculu Trascau in 6 Decembre 1872.

Samsone Ratiu,
Jude cercuale.

In contra orce tuse invehita, reguata, indamare, dureri de piept, dureri de gotu si tuse magaresca, prin partile esle constitutive, care nu le mai cuprind situ syrupu, midiocluulu celu mai siguru o

Syrupulu albu de peptu de plante

de

Dr. med. Hoffmann.

Pentru Brasovu sine deponu in sticle a 2 g fl. si 50 cr. d. I. B. Popovicia, la „Canele albou. 1-“

Cursurile

la bursa in 24 Dec. 1872 sta asa:

	fl.	cr.	v. a.
Galbini imperatesci	—	—	—
Napoleoni	—	—	8 76
Augsburg	—	—	100
London	—	—	109 55
Imprumutulu nationalu	—	—	66 55
Obligatiuni metalice vechi de 5%	—	—	70 40
Obligatiunile rurale ungare	—	—	79
„ „ semisiane	—	—	78
„ „ transilvane	—	—	77
„ „ croato-slav.	—	—	—
Actiunile banci	—	—	964
„ creditului	—	—	338 75

PRAFURILE purgative gazeose dela Elöpatak

cuprindu in sine partile constitutive solvatorii ale apoi minerale rezumate dela Valele (Elöpatak) si au in sine tota putere vindicatoria a aceluia latru unu gradu inalt.

Efectu deosebitu arata prafurile acestea la catare, slabitiuni si spasmele de stomacu, la slabitiune de mistare, lipsa de apetitu, in prosi (formate preste mesara de acida), la hyperonii si induratori ale ficatulu si splinu, la secretiuni excretiune bilioventricule de fier, la indobzare si contractiune de fier, si la paliditate ostinata, cauzate din acestu; nu mai putine la necostata facandu organu ala trupulu; la astma (greate de resandare) si batatori'a animii, la atonia (slabitiuni) si infestatia'ia mateloru, la hidropice si la pietora abdominala; cu deosebire la tungi, la catare de risicii, bosca si tiav'a udulu, la formare de neap si de pietra in aceste organe, la catare cronice si induratori de matrice (matra), la fluxiuni sine pola albu, inclinatiate la motorragia, anotala, congestiune catra apa si peptu, la sughiu ostinat, la hipoconciura si hysteria.

Pretiuul este cutu cu 12 leas impreuna cu arsiule deosebite midiu introbotariu este 1 fl. v. a.

Se gasesco in tote farmaciile mai rezumate, in facare comerciu de ape minerale si de specieri mai insemnate.

Depoulu principalu si biroulu de expeditie se afla in Brasovu in apoteca „la coron'a" a lui Gregorin Szava.

14